

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII GMINY OPATÓWEK NA 2022 ROK

Rozdział I Wprowadzenie

Podstawą prawną w Polsce do działań w tym zakresie jest Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 2050). Ustawa łączy się z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, która zabezpiecza środki finansowe na realizację programu, pochodzące z opłat za korzystanie ze zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Kluczowym aktem prawnym, na podstawie, którego prowadzi się realizację działań na szczeblu lokalnym jest Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Opatówek na 2022 r.

Gmina Opatówek prowadzi profilaktykę alkoholową zgodną z założeniami określonymi w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz. U. z 2021 r., poz. 642). Celem strategicznym „NPZ” jest zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu.

Cel operacyjny – Profilaktyka uzależnień:

- profilaktyka uniwersalna – rozumie się przez to profilaktykę ukierunkowaną na całą populację, to jest działania profilaktyczne adresowane do całych grup (populacji) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych lub uzależnień behawioralnych. Ich celem jest zmniejszanie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów w danej populacji i wzmacnianie czynników wspierających prawidłowy rozwój. Działania uniwersalne są realizowane np. w populacji dzieci i młodzieży, w populacji młodych dorosłych, w populacji rodziców posiadających dzieci w wieku szkolnym,

- profilaktyka selektywna – rozumie się przez to profilaktykę ukierunkowaną na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka, to jest działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego. Działania z tego poziomu profilaktyki są podejmowane ze względu na sam fakt przynależności do danej grupy.

Profilaktyka selektywna jest działaniem uprzedzającym, a nie naprawczym,

- profilaktyka wskazująca – rozumie się przez to profilaktykę ukierunkowaną na jednostki (lub grupy) wysokiego ryzyka demonstrujące wczesne symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych bądź problemów wynikających z uzależnień behawioralnych, ale jeszcze niespełniające kryteriów diagnostycznych uzależnienia, a także wskazujące na symptomy innych zaburzeń zachowania lub problemów psychicznych.

Problemy związane z narkotykami

Według ostatniego badania Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii i Kantar Polska z 2018 roku najczęściej używanym narkotykiem w populacji generalnej (15-64 lata) z odsetkiem 12,1% badanych deklaruujących używanie kiedykolwiek była marihuana. Wyższy odsetek użytkowników odnotowano wśród mężczyzn – 16,4%, niż wśród kobiet – 7,7%. Do zażywania

marihuany w ciągu ostatniego miesiąca przyznało się 7,8% badanych w wieku 15-34 lata (2018 rok).

W Polsce nie odnotowujemy dużej liczby zgonów spowodowanych bezpośrednio przedawkowaniem narkotyków. Według ostatnich danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS z 2017 roku) w Polsce zarejestrowano 202 zgony, a w 2016 roku – 204 zgony, których przyczyną były narkotyki. Dane z 2017 roku pokazują, że ofiarami śmiertelnych przedawkowań byli przede wszystkim mężczyźni (73% przypadków).

Dane Ośrodka Kontroli Zatruc w Warszawie i Głównego Inspektora Sanitarnego potwierdzają wysokie wskaźniki podejrzeń zatruc z powodu NSP, którymi są interwencje medyczne podjęte z powodu prawdopodobnego zatrucia tymi substancjami. Po rekordowym pod względem liczby zatruc roku 2015 (7206), w 2016 roku odnotowano spadek, do 4369 przypadków. Podobny wynik zarejestrowano w 2017 roku. Dane z 2018 roku odnotowały niewielki spadek liczby prawdopodobnych zatruc z powodu NSP do 4260. Ostatnie dostępne dane za okres od stycznia do listopada 2019 roku wskazują na spadek liczby zatruc z powodu NSP do 2178. Jest to duża różnica w porównaniu do wyników z poprzednich lat, gdzie liczba zatruc nie była mniejsza niż 4200 przypadków.

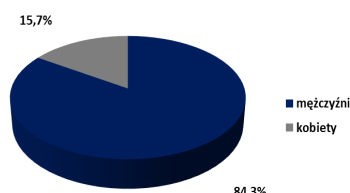
Polski rynek NSP w tym okresie był zdominowany przez dwie grupy substancji: syntetyczne katynony oraz syntetyczne kannabinoidy. Jeszcze dwie grupy substancji są istotne ze względu na analizę rynku NSP. To nowe benzodiazepiny i syntetyczne opioidy. Substancje z obu tych grup występują zdecydowanie rzadziej, jednak ze względu na ich mechanizm działania mogą one stanowić duże zagrożenie dla zdrowia publicznego. Na początku 2020 roku ukazał się raport UNODC¹ dotyczący NSP. Najnowszy raport, podobnie jak poprzedni z 2019 roku, pokazuje, że przypadki śmiertelnych zatruc NSP powiązane są z używaniem wielu substancji. Ponadto w niektórych krajach coraz częściej obserwuje się, że prowadzenie pojazdów pod wpływem narkotyków związane jest z używaniem NSP z grup benzodiazepin.²

Liczba zatruc NSP/ŚZ w 2019 r. w Polsce z podziałem na województwa

Do rejestru zatruc zostały włączone **2148** przypadki interwencji medycznych (IMed), zakwalifikowane jako podejrzenie zatrucia lub zatrucie nowymi substancjami psychoaktywnymi / środkami zastępczymi. Rozkład zgłoszeń z podziałem na województwa prezentuje TABELA 1 oraz WYKRES 3. Największa liczba zgłoszeń pochodziła z województwa łódzkiego (**625**), śląskiego (**595**) oraz województw wielkopolskiego (**139**) i mazowieckiego (**136**). Najmniejsza liczba zgłoszonych IMed wpłynęła z województwa opolskiego (**6**), świętokrzyskiego (**16**) oraz województwa podkarpackiego (**20**).

Średnia miesięczna liczba IMed w przypadkach zatruc / podejrzeń zatruc NSP/ŚZ w 2019 r. wynosiła **179**. Największą liczbę zgłoszeń odnotowano w miesiącach: marcu (**227**), czerwcu (**215**) i styczniu (**208**) oraz lipcu (**205**). W pozostałych miesiącach roku nie przekraczała dwustu wskazań, jednocześnie w II półroczu zaobserwowano stopniowe zmniejszanie się ich liczby do **139** w listopadzie i **139** grudniu.

W 2019 r. wśród **2148** zgłoszeń IMed, **1811** dotyczyło mężczyzn (84,3%), a **337** kobiet (15,7%).

¹ Biuro Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przestępczości

² Serwis Informacyjny UZALEŻNIENIA nr 1 (89) 2020 (dostęp 27.11.2021)

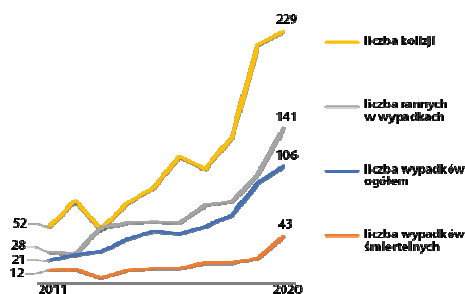
Liczba zatruc NSP/ŚZ w Polsce w 2019 r. w poszczególnych grupach wiekowych 7-12 (6); 13-15 (121); 16-18 (261); 19-24 (594); 25-29 (413); 30-39 (563); pow. 40 (162); starsze osoby (28).

Zgony przy udziale NSP/ŚZ w 2019 r. w Polsce - najczęściej zgonów stwierdzono w województwie mazowieckim (72), śląskim (41) oraz dolnośląskim (13) i kujawsko-pomorskim (11), wielkopolskim (5).³

W lipcu 2021 roku został opublikowany raport pokontrolny Najwyższej Izby Kontroli odpowiadający na pytanie: Czy działania właściwych organów administracji publicznej pozwalają na skuteczne eliminowanie z ruchu drogowego kierujących pojazdami w stanie nietrzeźwości, w stanie po spożyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu oraz przyczyniają się do poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym? Poniżej wybrane z raportu dane statystyczne.

Polska, w porównaniu z innymi krajami Unii Europejskiej, jest krajem o najniższym poziomie bezpieczeństwa ruchu drogowego. Nasz kraj znajduje się na pierwszym miejscu pod względem wskaźnika liczby zabitych na 100 wypadków drogowych. Według przytaczanych w raporcie danych corocznie przez polską policję ujawnianych jest ok. 100 tys. kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych. Jednocześnie wzrasta odsetek ofiar wypadków spowodowanych przez kierowców „pod wpływem” – w latach 2017–2020 spowodowali oni 6528 wypadków, w których zginęło 809 osób, a ranne zostały 7763 osoby. W 2020 roku niemal 11% zabitych w wypadkach drogowych zginęło w zdarzeniach spowodowanych przez kierowców będących pod wpływem alkoholu. Ten odsetek wzrósł w przedziale lat 2016–2020. Wzrost odnotowano również w udziale procentowym rannych w wypadkach spowodowanych przez kierowców prowadzących pod wpływem alkoholu – do 7,7% w 2020 roku.

W okresie 2011–2020 znacząco wzrosła liczba kolizji i wypadków spowodowanych przez kierowców będących pod wpływem środków odurzających, w tym liczba rannych oraz liczba ofiar śmiertelnych przedstawia poniżej zamieszczony wykres.

Wypadki spowodowane przez kierujących będących pod wpływem środków odurzających. Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie corocznych raportów KGP.⁴

Należy pamiętać, że zarówno po alkoholu, jak i po narkotykach człowiek ma osłabioną koncentrację. Za kierownicę powinni siadać tylko zupełnie trzeźwi ludzie. Kierowcy, którzy siadają za kierownicę po spożyciu narkotyków i innych substancji psychoaktywnych stanowią szczególne zagrożenie dla siebie samych oraz innych osób.

Rozdział II Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Gminy Opatówek⁵

Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Gminy Opatówek została zrealizowana w 2019 r. Uzyskane wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Opatówek

³ Raport GIS 2019 (dostęp 27.11.2021)

⁴ <https://siu.praesterno.pl/arttykul/733> (dostęp 27.11.2021)

⁵ Krajowy Ośrodek Kształcenia Administracji 2019

w kontekście problematyki uzależnienia od alkoholu zostały zamieszczone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Narkomanii na terenie gminy Opatówek na rok 2020⁶.

Sąd Rejonowy w Kaliszu III Wydział Rodzinny i Nieletnich poinformował, że w roku: 2016 zarejestrowano z terenu gminy Opatówek 6 spraw w repertorium Nkd dot. posiadania lub zażywania przez osoby nieletnie środków odurzających z czego w 4 przypadkach nie wszczęto postępowania, w 1 przypadku orzeczono środek wychowawczy w postaci nadzoru kuratora sądowego, w 1 przypadku umorzono postępowanie z uwagi na niecelowość stosowania środka wychowawczego (środek taki zastosowano w innej sprawie); 2017 - 3 sprawy o przymusowe leczenie w trybie Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - 3 sprawy załatwiono: 2018 - 0; 2019 - 0; 2020 - 0.

Komisariat Policji w Opatówku podaje, że w latach 2016-2018 r. na terenie działań Komisariatu w zakresie przestępstw pod wpływem narkotyków brak danych. Przestępczość w gminie Opatówek w roku 2019 (kategorie/liczba zdarzeń) pod wpływem narkotyków - 1, rok 2020 - 0.

Wojewódzki Zakład Opieki Psychiatrycznej Sp. z o. o. w Sokołowie poinformował, że nie posiada oferty dla pacjentów uzależnionych od narkotyków.

Z porad ambulatoryjnych w związku z uzależnieniami od narkotyków **NZOZ Poradni Leczenia Uzależnień i Współuzależnień w Kaliszu przy ul. Lipowej 5** w 2013 roku skorzystała 1 osoba (mężczyzna) w kontekście dopalaczy; w 2014 roku skorzystały 2 osoby (mężczyźni) w związku z uzależnieniem od narkotyków (byli to mieszkańcy gminy Opatówek); w latach 2016 -2017 nikt nie skorzystał z leczenia z terenu gminy Opatówek; 2018 - 1 mężczyzna (ogółem 93); 2019 - 3 mężczyzn (ogółem 123). Dane statystyczne za rok 2019 wskazują, że problem ten nie jest uśpiony wśród osób dorosłych, należy rozważyć podjęcie działań edukacyjnych wśród osób dorosłych. Rok 2020 to 0 osób, daje do myślenia lub jest następstwem COVID 19

Z konsultacji **Zakładu Opieki Zdrowotnej Multimed s. c. w Kaliszu przy ul. Majkowskiej 13A** skorzystało ze wsparcia w 2016 roku 200 osób (ogółem) w tym 5 osób z terenu gminy Opatówek w związku z uzależnieniem od narkotyków. Natomiast w roku 2017 ogółem skorzystało z leczenia 16 osób w tym 1 osoba z terenu naszej gminy. Natomiast w roku 2018 ogółem skorzystało z leczenia 116 osób w tym 3 osoby z terenu naszej gminy. Rok 2019 to ogółem 135 osób w tym z terenu gminy Opatówek - 5. W roku 2020 terapeutycznie konsultowanych było 149 osób w tym osoby z terenu gminy Opatówek - 7. Liczba osób podejmujących leczenie z uzależnienia od narkotyków posiada tendencję wzrostową, co jest sygnałem do pochylenia się nad tym problemem.

Z danych statystycznych **Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Ośrodka Terapii Uzależnień i Współuzależnień KARAN w Kaliszu** wynika, że ze wsparcia skorzystały osoby uzależnione od narkotyków/dopalaczy z terenu gminy Opatówek w roku 2016 - 2 kobiety; 2017 - 4 mężczyzn; 2018 - liczba osób uzależnionych od narkotyków/dopalaczy, które skorzystały z wsparcia kobieta - 1, mężczyźni -2; 2019 - 0; 2020 - 2 mężczyzn. Dane statystyczne z tej placówki świadczą o znikomym odsetku osób korzystających z terapii z terenu gminy Opatówek.

Obszary działań wymienione w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii mogą być realizowane w różny sposób w odniesieniu do możliwości oraz lokalnych potrzeb. Program skierowany jest nie tylko do osób uzależnionych od narkotyków, ale do całej społeczności Gminy Opatówek.

⁶ Uchwała nr 127/19 Rady Miejskiej Gminy Opatówek z dnia 30 grudnia 2019 roku.

Rozdział III Cel główny i cele szczegółowe

Głównym celem gminnego programu jest zapobieganie wzrostowi i rozpowszechnianiu się problemów narkomanii oraz zmniejszenie zainteresowania dzieci i młodzieży substancjami odurzającymi.

Cele szczegółowe:

1. podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat związany z używaniem środków psychoaktywnych i możliwości zapobiegania zjawisku,
2. opóźnienie inicjacji narkotykowej,
3. promocja zdrowego stylu życia,
4. zminimalizowanie ryzyka kontaktu dzieci i młodzieży ze środkami odurzającymi.

Rozdział IV Zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem.

Lp.	Zadania	Wskaźniki	Realizator	Termin realizacji
1)	Współpraca z Poradnią Leczenia Uzależnień i Współuzależnień w Kaliszu, Poradnią Leczenia Uzależnień MULTIMED Kalisz, Wojewódzkim Zakładzie Opieki Psychiatrycznej sp. z o. o. w Sokołowie	-liczba osób	GOPS Opatówek GKRPA w Opatówku	Cały rok
2)	Edukacja kadr - organizowanie, finansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych dla: pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatówku; członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Opatówku; personelu medycznego z terenu gminy Opatówek, druhów Jednostek OSP z terenu gminy Opatówek, członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Opatówku; służb Komisariatu Policji w Opatówku; nauczycieli, pedagogów, psychologów ze szkół z terenu gminy Opatówek.	-liczba szkoleń - liczba godzin szkoleniowych -liczba osób	GOPS Opatówek	Cały rok
3)	Upowszechnianie informacji na temat placówek i telefonów zaufania, udzielających pomocy osobom z problemem narkotykowym.	- liczba informacji	GOPS Opatówek	Cały rok
4)	Konsultacje psychologiczne	- liczba osób - liczba godzin terapeutycznych	GOPS Opatówek	Cały rok

2. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży.

Lp.	Zadania	wskaźniki	realizator	Termin realizacji
1)	Organizowanie, finansowanie i prowadzenie na terenie szkół z terenu gminy Opatówek oraz innych placówek oświatowych zajęć, programów profilaktycznych i edukacyjno - rozwojowych dla dzieci i młodzieży: "Archipeląg skarbów" "Przyjaciele ZIPPIEGO" "Unplugged" "ARS czyli jak dbać o miłość?" programy profilaktyki uzależnień od	- liczba uczniów biorących udział w zajęciach -liczba godzin zajęć - liczba osób prowadzących zajęcia	GOPS Opatówek	W okresie trwania nauki w szkole

	substancji psychoaktywnych rekomendowane przez PARPA, KBPN, ORE.			
2)	Edukacja dorosłych - organizowanie i finansowanie działań o charakterze edukacyjnym przeznaczonych dla rodziców/opiekunów, realizowanych podczas wywiadówek szkolnych na temat zagrożeń wynikających z używania środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP "Unplugged" "Archipelag skarbów". "ARS czyli jak dbać o miłość?".	-liczba rodziców biorących udział -liczba spotkań	GOPS Opatówek Szkoly z terenu gminy Opatówek	W okresie trwania nauki w szkole
3)	Edukacja kadr - organizowanie i finansowanie szkoleń dla nauczycieli ze szkół z terenu gminy Opatówek w zakresie zagrożeń wynikających z używania środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP. "Archipelag skarbów" "Przyjaciele ZIPPIEGO" "Unplugged" "ARS czyli jak dbać o miłość?" programy profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych rekomendowane przez PARPA, KBPN, ORE.	-liczba osób przeszkolonych - liczba godzin szkoleniowych	GOPS Opatówek	Cały rok
4)	Edukacja zdrowotna publiczna; prowadzenie działań edukacyjnych z wykorzystaniem materiałów edukacyjnych - profilaktycznych. Zakup, pozyskanie i dystrybucja materiałów edukacyjnych - profilaktycznych, plakatów, ulotek, edukacyjnych kart pracy, filmów, prenumerata czasopism i publikacji. "Bezpieczna Gmina Opatówek"	- liczba publikacji i materiałów edukacyjno-informacyjnych - liczba osób objętych edukacją publiczną	GOPS Opatówek Komisariat Policji w Opatówku Szkoly z terenu gminy Opatówek	Cały rok
5)	Dożywianie dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach socjoterapeutycznych, profilaktycznych i edukacyjno - rozwojowych.	- liczba dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania	GOPS Opatówek	Cały rok
6)	Działalność profilaktyczna edukacyjno - rozwojowa na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin wysokiego ryzyka oraz społeczności lokalnej w formie szkoleń, wycieczek, rajdów, ognisk, festynów rodzinnych z promocją zdrowego stylu życia, turniejów sportowych i innych imprez integracyjnych.	-liczba osób uczestniczących	GOPS Opatówek Świetlica Środowiskowa SŁONECZKO w Opatówku Szkoly z terenu gminy Opatówek	Cały rok
7)	Przeprowadzenie diagnozy dotyczącej lokalnych problemów związanych z uzależnieniami i opracowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na 2023 rok.	-opracowanie diagnozy	GOPS Opatówek	Cały rok
8)	Publikowanie materiałów dotyczących profilaktyki, przeciwdziałania narkomani NSP poprzez stronę internetową gminy Opatówek.	- liczba publikacji	GOPS Opatówek Urząd Miejski Gminy Opatówek	Cały rok

3. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.

Współorganizowanie z GOK, Świetlicą Środowiskową, Policją, OSP, szkołami, radami sołeckimi imprez mających na celu promocję zdrowego stylu życia bez nałogów wśród mieszkańców gminy: zabaw, życia rodzinnego i wypoczynku bez uzależnienia.

4. Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Świadczenie pomocy społecznej osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym w myśl art. 7 pkt 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.) - udzielanie pomocy przy odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez udział w spotkaniach, warsztatach, rozmowach wspierających itp.

5. Podmioty uczestniczące w realizacji:

1) Realizator

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatówku

2) Partnerzy

- Placówki Oświatowe z terenu Gminy Opatówek

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Opatówku

- Świetlica Środowiskowa SŁONECZKO w Opatówku

- Parafie z terenu Gminy Opatówek

- Komisariat Policji w Opatówku

- Zespół Interdyscyplinarny w Opatówku

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kaliszu

- i inne podmioty.

6. Finansowanie, tworzenie bazy materialnej, organizacyjnej i merytorycznej dla realizacji programu.

1) Dochody z opłat za zezwolenia wydane na podstawie art.18 lub art.18¹ oraz art.11¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r., poz. 1119 ze zm.) zostaną częściowo wydzielone na realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Opatówek na rok 2022.

7. Sprawozdawczość

1) GOPS Opatówek sporządza raport z wykonania Gminnego Programu i efektów realizacji, który przedkłada Radzie Miejskiej Gminy Opatówek w terminie do dnia 31 marca 2023 r.

2) GOPS Opatówek na podstawie opracowanej przez Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii ankiety, sporządza informację z realizacji działań w 2022 roku, wynikających z Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii i przesyła ją do Biura w terminie do dnia 15 kwietnia 2023 r.